

PERHEHOIDOSTA ITSENÄISTYVIEN NUORTEN ELÄMÄNTILANNE SOSIAALITYÖN ASIAKIRJOISSA

Titta Karhula
Sosiaalityön käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Maaliskuu 2022

TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

Tutkimusaihe ehdotettiin Espoon perhehoidosta, jossa sosiaalityöntekijät ovat havainneet, ettei itsenäistyvien nuorten elämäntilanteissa ole merkittäviä haasteita itsenäistymishetkellä. Perhehoidosta itsenäistyvien nuorten elämäntilanteista on saatavilla vain vähän tutkimustietoa ja saatavilla olevien tutkimusten tulokset ovat ristiriitaisia (Valkonen & Janhunen, 2016, s. 47). Näin ollen tämä tutkimus kasvattaa omalta osaltaan saatavilla olevan tutkimustiedon määrää sekä tuottaa uutta tietoa Espoon perhehoidosta itsenäistyvien nuorten elämäntilanteista.

Elämäntilanteen tarkastelun teoreettisena viitekehyksenä käytetään Allardtin (1993) having, loving ja being -hyvinvointiteoriaa sekä Senin (2011) ja Nussbaumin (1993) toimintamahdollisuusteoriaa. Elämäntilannetta tarkastellaan työyhteisön ja tutkijan yhteistyössä valitsemien tekijöiden osalta.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tarkoituksena oli tarkastella, millaisena Espoon perhehoidon nuorten itsenäistymishetken elämäntilanne näyttää hyvinvointia ja toimintakykyä kuvaavien tekijöiden osalta sosiaalityön asiakasasiakirjoissa. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa systemaattisempaa tietoa Espoon perhehoidosta itsenäistyvien nuorten elämäntilanteista.

AINEISTO JA ANALYYSI

Aineisto koostui seitsemästä lastensuojelun jälkihuollon asiakassuunnitelmasta, jotka oli laadittu lähellä nuoren itsenäistymishetkeä. Aineisto analysoitiin käyttämällä teorialähtöistä sisällönanalyysia. Analyysirunko oli strukturoitu ja se muodostettiin yhdistämällä Allardtin hyvinvointiteorian sekä Senin ja Nussbaumin toimintamahdollisuusteorioista elämäntilannetta kuvaavat ulottuvuudet. Nuorten elämäntilanteista tarkasteltavat tekijät jaoteltiin ulottuvuuksille, joita tekijät kuvaavat.

TULOKSET

Nuorten elämäntilanteet kuvautuivat pääsääntöisesti vakaina eikä nuorten itsenäistymishetken elämäntilanteeseen liittynyt merkittäviä huolia.

- 1) *Asuminen ja työ.* Kaikki nuoret olivat muuttaneet tai muuttamassa asumaan itsenäisesti tai seurustelukumppanin kanssa. Työ- ja opiskeluelämän ulkopuolella oli 14 prosenttia aineiston nuorista.
- 2) *Terveys.* Niukasti mainintoja psyykkisestä terveydentilasta. Keskusteluavun mahdollista tarvetta kuvattiin muutaman nuoren kohdalla.
- 3) *Ihmissuhteet.* Kaikilla nuorilla oli läheisiä ihmissuhteita ja valtaosa aikoi olla tekemisissä sijaisperheen kanssa myös muuton jälkeen.
- 4) *Vapaa-aika.* Lähes kaikilla nuorilla oli harrastus. Kaikki nuoret viettivät vapaa-aikaa kavereidensa kanssa.
- 5) *Tuentarpeet.* Tuentarpeissa painottui taloudellisen tuen tarve ja oman talouden itsenäisessä hoitamisessa tukeminen. Jälkihuoltoon suunniteltavan tuen määrä vaihteli hyvin vähäisestä kontaktoinnista vahvaan, lähes viikottaiseen tukeen.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Jälkihuoltoon suunniteltavissa tukitoimissa korostui taloudellisen tuen tarpeen lisäksi talousasioiden hoitamisen harjoittelun tukeminen. Tutkimus antoi viitteitä siihen, että nuorten taloudenhallinnan taitoja voi olla aiheellista pyrkiä kehittämään jo ennen nuorten itsenäistymistä. Lisäksi tutkimuksessa havaittiin, ettei asiakassuunnitelmissa mainittu juurikaan nuorten päihteidenkäytöstä tai psyykkisestä terveydentilasta. Työyhteisössä voidaan arvioida, onko näitä tekijöitä jatkossa tarpeellista sisällyttää asiakassuunnitelmiin.

Perhehoidosta itsenäistyvien nuorten elämäntilanteesta on saatavilla vain vähän tutkimuksellista tietoa. Jatkossa on hyödyllistä selvittää laajemmin nuorten itsenäistymishetken elämäntilannetta ottamalla huomioon myös nuorten omat kokemukset elämäntilanteestaan. Tutkimustiedon avulla voidaan kehittää sosiaalityöntekijöiden työskentelyä itsenäistymässä olevien nuorten kanssa niin perhehoidon kuin jälkihuollon sosiaalityössä.

LÄHTEET

- Allardt, E. (1993). *Having, Loving, Being: An Alternative to the Swedish Model of Welfare Research.* Teoksessa M. Nussbaum & A. Sen (toim.), *The Quality of Life* (s. 88–94). Oxford: Clarendon Press.
- Nussbaum, M. (2011). *Creating Capabilities. The Human Development Approach.* Cambridge: Harvard University Press.
- Sen, A. (1993). *Capability and Well-Being.* Teoksessa M. Nussbaum & A. Sen (toim.), *The Quality of Life* (s. 30–53). Oxford: Clarendon Press.
- Valkonen, L. & Janhunen, T. (2016). *Tutkimustietoa perhehoidon kehittämiseksi. Katsaus kansainvälisiin tutkimuksiin 2010–2016.* Työpaperi 45/2016. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.